

Lange: Da jeg ikke er i fuld Overensstemmelse med de to ærede Talere af mit Parti, som har talt indtil nu, vil jeg tillade mig her at præcisere mit Standpunkt i dette Spørgsmaal, efter mit Skøn den vigtigste af alle Sager, som nu ligger fremme. Jeg kan efter den Affattelse, hvori Forslaget blev vedtaget ved anden Behandling, ikke give det min Stemme af følgende Grunde. Jeg har fra den første Dag, jeg tog aktiv Del i Politik, bestemt udtalt mig imod en Forøgelse af Mandaterne til begge Ting. Jeg har udtalt det saaledes, at enhver baade Modstander og Ikke-Modstander af mig har faaet fuld Forstaaelse af, at det kunde jeg ikke stemme for, det har jeg udtalt klart og tydeligt. Jeg ved, at jeg her i Tinget maaske ikke har Tilslutning fra nogen Side, men jeg ved ogsaa, at ude i Landet er der Tusinder og atter Tusinder, som med mig er enige i, at en Forøgelse af Mandatantallet i Folketinget vil gøre mere Skade end Gavn. Den anden Sag er Forholdstalsvalgmaaden. Jeg er, da jeg var med til at opgive det, der hedder de to Vælgerklasser og de umiddelbare Vælgere, gaaet med dertil i den Tro, at vi fik en Forholdstalsvalgmaade, som var effektiv i Ordets egentlige Betydning, og det anser jeg ikke den Forholdstalsvalgmaade, der er fremkommet her, for at være. Ingen ved, paa hvilken Maade den vil virke, og jeg er en Modstander af ethvert Grundlovsforslag, som ikke giver dette bestemte, effektive Forholdstalsvalg. Jeg savner ogsaa en Ting, som jeg altid har krævet, nemlig Referendum, saaledes at det ved vigtige Lovforslag var muligt, at Vælgerne hver for sig kunde afgive Stemme for eller imod. Der blev sagt af den ærede Ordfører ved anden Behandling, at der bliver givet Mulighed derfor gennem de enkelte Lovforslag, men det anser jeg for at være af saa liden Betydning, at det for mig ingen Værdi har. Kvindernes Valgret har jeg tidligere været en Modstander af, uagtet jeg erkender, at Kvinderne paa mange Omraader, i Kirkespørgsmaal, Skolespørgsmaal o. s. v., kan have en Berettigelse til at tale med, men jeg mener, at det store og almindelige Lovgivningsarbejde vil de ikke kunne faa den Interesse for, som de bør have. Jeg tror, at det kun er en Minoritet, i alt Fald kun en lille Majoritet, af Tingets Medlemmer, som i Virkeligheden mener, at Kvindernes Valgret vil være et Gode. Kvindernes Valgbarhed er jeg en decideret Modstander af. Hvad

Valgretsaldere angaar, erkender jeg, at det Forslag, som ligger fremme her, har en Fordel fremfor det tidligere, idet man successive gaar over til de 25 Aar, saa at det tager nogen Tid, inden man naaer dertil. Jeg erkender, at det i det lange Løb vil være umuligt at kæmpe derimod, og derfor kan jeg forstaa, at man gaar med dertil.

Af de her nævnte Grunde kan jeg ikke stemme for Lovforslaget. Hvis jeg gjorde det, vilde jeg komme til at stemme imod min Overbevisning, hvad jeg ikke agter nogen Sinde at gøre. Og naar man siger til mig fra forskellige Sider, fra Venner og Modstandere: Det Standpunkt at sige: „Stemmer ikke“, det er intet Standpunkt, saa skal jeg motivere, hvorfor jeg ikke desto mindre indtager det. Jeg gør det, fordi jeg med det ærede 5te Medlem for 2den Kreds (Piper) erkender, at det Grundlovsforslag, vi kunde have ventet vedtaget, hvis det tidligere var kommet frem i Stedet for dette, vilde have været saa meget ringere, at jeg ifølge min Overbevisning, hvis jeg skulde vælge mellem de to Forslag, maatte have stemt for det, som er kommet frem gennem det her indgaaede Forlig. Af den Grund vil jeg ikke afgive min Stemme, men vil finde mig i den Kritik, som kan blive rettet mod mig fra alle forskellige Sider, idet man kan sige, at det er en forkert Maade at hævde sin Overbevisning paa. Efter min Følelse er det imidlertid den eneste rette Maade. Det kan være muligt, at jeg ser for pessimistisk paa Forholdene og ikke har den fulde Forstaaelse af, i hvilken Retning Udviklingen vil gaa, om man vil forfordele enkelte Dele af Befolkningen eller ikke. Ingen kan ønske mere end jeg, at den Grundlov, som naturligvis nu vil blive vedtaget, maa blive til Velsignelse for vort Land, og jeg vil udtale Haabet om, at min Pessimisme maa blive gjort til Skamme, og at der vil komme Velsignelse af denne Grundlov, som vel maa siges at være den vigtigste Lov, vi har beskæftiget os med siden 1866.

Nordby: Før der skrives til Afstemning over dette Forslag til Danmarks Riges Grundlov, ønsker jeg at udtale mig ganske kort, og jeg maa da sige, at jeg ikke er tilfreds med Forslaget, idet jeg aldrig har tænkt mig, at Fordringerne til en ny Grundlov fra konservativ Side kunde nedskrives til det Minimum, som det er sket. Det vilde være let for mig at kritisere baade Forslaget og den Maade, hvor-